Nr 5

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om den andliga vården vid sjukhusen.

I motionen 1972:29 av herr Werner i Malmö m. fl. (m, c, fp) har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag angående befattningshavare i vad avser den andliga omvårdnaden vid sjukhus.

Motionen överensstämmer till sitt syfte nära både med två likalydande motioner vid 1970 års riksdag, vilka behandlades av statsutskottet i dess utlåtande 1970:151, och med motionen 1971:833, som behandlades av kulturutskottet i dess betänkande 1971:6. I motionen erinras om att f. n. i fråga om svenska kyrkan den bestämmelsen gäller att man vid beräkningen av den prästerliga organisationens storlek i ett pastorat skall ta hänsyn även till förekomsten av sjukhus inom pastoratet. Medan man tidigare hade särskilda tjänster för sjukhuspräster har man alltså nu ett system som innebär att någon eller några av prästerna i pastoratet i förekommande fall får sjukhustjänst på sin lott. Det har också förutsatts att de frikyrkliga samfunden skall beredas möjlighet att utöva sin verksamhet vid sjukhusen. I vad gäller svenska kyrkan kan detta system, framhåller motionärerna, innebära att det särskilt i små pastorat uppstår problem om tid och krafter inte förslår för sjukhusuppgiften eller om intresse och läggning för densamma saknas. Motionärerna framhåller vidare att den omfattande strukturförändringen och expansionen inom sjukvården gör att angelägenheten av andlig omvårdnad vid sjukhusen ökat. De anser att denna omvårdnad kan fungera på ett betryggande sätt först när personella resurser helt avdelas för uppgifterna. Därvid skulle kravet på särskild utbildning och lämplighet kunna komma till klart uttryck och även präster från andra samfund än svenska kyrkan skulle kunna komma i fråga.

Utskottet

I likhet med motionärerna anser utskottet det vara angeläget att man vid sjukhusen tillgodoser det behov av andlig omvårdnad som föreligger och att man gör detta på ett sätt som tar hänsyn till patienternas olika inställning till hithörande frågor. Utskottet anser alltså att det är en fråga av väsentlig betydelse som motionärerna tagit upp.

I sitt betänkande 1971:6 redovisade utskottet att frågan om utbildning för prästerlig verksamhet vid sjukhus uppmärksammats i flera olika sammanhang och att konkreta åtgärder vidtagits både inom svenska kyrkan och inom frikyrkorna. Utskottet erinrade också i fråga om

nuvarande regler för den prästerliga verksamheten vid sjukhusen om att Svenska ekumeniska nämnden och Sveriges frikyrkoråd rekommenderat ekumeniska samkristna lösningar, vilket innebär att svenska kyrkans präster samt frikyrkornas präster och pastorer rekommenderats att tillsammans överenskomma om ordningen för den andliga vården vid sjukhusen.

Vad gäller huvudfrågan i den nu föreliggande motionen nämligen om avdelande av särskilda personella resurser för den prästerliga tjänstgöringen vid sjukhusen bör de erfarenheter man gjort inom nuvarande organisatoriska system enligt utskottets mening kunna ligga till grund för överläggningar inom och mellan samfunden, som i sin tur kan tänkas resultera i förslag om förändringar. Utskottet, som räknar med att det betänkande av 1968 års beredning om stat och kyrka som snart är att vänta kommer att ge ett bättre underlag än som nu föreligger för bedömning av i motionen aktualiserade och därmed sammanhängande problem, anser sig däremot inte böra föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära den statliga utredning i frågan som motionärerna önskat.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen 1972:29.

Stockholm den 29 februari 1972

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Björk i Göteborg (s), Källstad (fp), fru Sundström (s), herrar Nilsson i Agnäs (m), Zachrisson (s), Leander (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Green (s), fru Ryding (vpk), herrar Enlund (fp), Andersson i Örträsk (s), Norrby i Gunnarskog (c), fru Johansson (s) och herr Nisser (m).

Särskilt yttrande

av herr Nilsson i Agnäs (m) som anfört följande:

"Vid sjukhusen får de intagna genom sjukhusledningens försorg den service som de behöver på de flesta områden. Konsulter, kuratorer och andra experter står till förfogande under sjukdomstiden och under utskrivningen samt inför eventuell rekonvalescens. Huvudmannen är ansvarig för att hjälpen finns.

Då det gäller själavård av olika slag är huvudmannen icke direkt ansvarig för den. Den andliga vården är ålagd den församling inom vilkens gränser sjukhuset är beläget, och i vissa fall fungerar denna anordning bra,

men den speciella struktur vissa sjukhus fått – deras enorma omfattning m. m. – och de problem som prästrekryteringen och tjänstetillsättningarna innebär medför svårigheter. Därtill kommer att inte alla präster har det särskilda intresse och den fallenhet för arbete på sjukhus som är en huvudförutsättning för att de människor som önskar och söker samtal, rådgivning eller tröst skall tillfredsställas och för att den uppsökande verksamhet hos ensamma, isolerade och särskilt svårt sjuka, som är ytterst angelägen, skall kunna ske.

Om vi i Sverige finge en ordning där huvudmännen för sjukhusen vore ansvariga för att tillräcklig personal med fallenhet för den speciella andliga vården på sjukhusen stode till förfogande, torde förhållandena strax kunna förbättras. Avlöning kunde ske från kyrkofonden, när sjukhusledningen genom hänvändelse till de samverkande trossamfunden erhållit de präster som behöves.

En effektivare organisation av den andliga vården är rimligtvis inte bara en angelägenhet för kyrkan utan för sjukvårdshuvudmännen och för hela samhället. Pastoratsförbundet har i en skrivelse instämt med motionärerna, men när jag i dag ej stannat för att avlämna reservation är det med anledning av att kyrka–stat-beredningens slutbetänkande enligt uppgift strax skall avlämnas och att däri ingår förslag om den andliga vården vid sjukhus, regementen och fängelser."

Göteborgs Offsettryckeri AB 72 1163 S